

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шлани. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в криво 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 15 лей,
Польщі 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редкації: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Розпорошення і консолідація.

Львів, 24. грудня 1927.

Польська виборча ординація до законодавчих установ створює можливість виборчих успіхів тільки для великих партій, для великих організацій, для великих виборчих блоків. Партії й організації дрібні, невеличкі є засуджені на повну невдачу. Не маючи більших виглядів на виборчі успіхи в самостійній чи навіть збірній акції всіх чи кількох дрібних груп, вони всетаки своїм сепаратним виступом можуть підірвати великі організації, можуть спричинити великі шкоди загальній справі. Бо відриваючи хоч би дрібну кількість українських голосів, вони створюють прогалину, через яку успішно пролазить національно й соціально ворожий нам кандидат, зменшуючи тим самим українське парламентарне представництво — без огляду на його партійну за-враску.

Ще недавно здавалося, що польський табор буде наскрізь розпорошений у виборчій акції, що розв'язана робота санації й зв'язаних з урядом чинників доведе до зав'язаної внутрішньої боротьби між польськими партіями і групами. Особливо важкі удари раз-враз спалили на «своєму» «кресовим» шовінізмом на українській території. Зате по всім признакам можна було сподіватись, що українські партії виступлять одним фронтом при виборі та тим чином вдасться хоч частинно винищити всі підводні скелі штудерної виборчої ординації.

Тимчасом — чим ближче до виборів, тим важче ускладнюється наше становище, тим чорніші хмари згущуються над українським громадянством. Польський табор, не зважаючи на свою соціальну сорокатиість, консолідується з кожним днем, а український рухом рівномірною-прискоренням розпорошується, розкладається на дрібні атоми.

«Санаційно-урядові» чинники, заведені в своїй фантастичних наліях широти на «національних меншостях», звернулися всею силою своєї розкладової акції проти непольських народів взагалі, а проти українців зокрема. Проти українських самостійницьких партій висунули вони хабірські і москвофільські ячійки, розбудовуючи їх приспіненим темпом. Одночасно польсько-латинський єпископат узяв на себе ініціативу не лише в справі реституції колишньої «вісімки», але й у справі її розбудови на найширшій національній і католицькій основі. З хвилею появи польського єпископату, наступило піднесення настроїв у всіх польських колах. В жвавих розмовах, прихильних дискусіях й конференціях йдуть змагання щодо створення єдиного польського виборчого фронту. Особливо монтується і ціпеніє польський виборчий фронт на «кресах». Тут уже здійснено заклик польського єпископату. На його загальну ініціативу з одушевленням відгукнулися польські «організації народоналі», а опісля вшехполяки, вшестівні й халеки. Єдиностайний виборчий фронт польської меншости на Зах. Україні став імперативом моменту. Та всетаки можна було сподіватись, що польські партії на території Зах. України відуть до виборів щонай-

менше чотирма бльоками: 1) реакційно-шовіністичним (вшехполяки, халеки і вшестівні), 2) направляцьким (ЗНР, Партія Праці і всякі легіонові організації, міщанські гуртки і «санаційно» перемальована бюрократія), 3) Сторонництво хлопське (брилівиці) і 4) пепесівці.

Тепер усі ці можливості втратили реальну вартість. Не лише всі польські партії, але й «санаційна» адміністрація перенялася тезами і вказівками листа польського єпископату. Львівський воевода гр. Борковський (особистий приятель і довіренник марш. Пілсудського) скликав у четвер (22. п. м.) представників усіх польських партій, щоби створити єдиностайний польський виборчий фронт у Сх. Галичині. І справді за винятком пепесівців явилися у воеводи представники всіх польських партій і груп, заявляючи, що єдиностайний за кончею злиття єдиностайного польського виборчого фронту. «Лівий» б. пос. Санюца (Стор. Хлопське) зазначив, що

«найважливіше, щоби на окраїнах Східної «Малопольщі» всі поляки, поборовавши отруту партійності, об'єдналися в один блок з огляду на небезпеку протидержавних елементів. Східна «Малопольща» не може бути тереном боротьби з урядом якраз з огляду на ці елементи. Ліста повинна бути так укладена, щоби не лише самі поляки, але також й інші народності могли на ній розкласти».

Присутні зійшли до єдиностайного польського виборчого блоку теж класували як К. Чарториский (іменем християнсько-народових, себто б. польських) проф. Матаревич (халеки), д-р Островський (П'яста), д-р Л. Шталь (вшехполяки) й інші. В дискусії зазначив іде проф. Матаревич, що на випадок виборчої боротьби між польськими партіями, як не було в 1922 р., поляки можуть провести у Сх. Галичині 4—5 послів, а єдиностайний польський блок забезпечує їм вибір 12 послів. Розуміється, в сприятливих умовах навіть більше. У висліді дискусії створено польський виборчий комітет для Сх. Галичини, до якого ввійшли представники: ЗНР, (вшехполяки), ХН, ХД, «П'яста», Людове Об'єднання б. сен. Бойка, Сторон. Хлопське, Клуб Єдності Сто, Клуб консервативної праці, Клуб респ.-демократичний, Зв. Направи Річипосп., Партія Праці, Госп. Союз міщан, поляки Мойсеевого віроісповідання, жиди-поляки, монархісти і Народова Правилья.

Таким чином всі польські партії, загально-національні і класові, групи, гуртки, клуби, ячійки, все, що є польське і спольщене, всі живі сили польського громадянства об'єдналися, щоби вибрати з української території якнайчисленніше польське представництво, а тим самим до крайнього мінімум обмежити представництво українського народу.

Аналогічний польський блок на Волині заініціював волинський воевода Мех. І там усі польські партії і групи приєдналися до нього. А треба мати на увазі, що за цим єдиностайним польським виборчим блоком стоять ще дві великі сили, зразкова, дисциплінована і матеріально випосажена організація польсько-католицької церкви та всеїсна державно-адміністративна машина.

Поза цим блоком лишається по-

ки-що польська партія соціалістична. Однак її «сепарація» не має помітного значіння, бо вона на цьому терені дуже слаба і незначна. Зрештою, для розбивання українських сил пепесівці встигли вже створити виборчий блок «національно-меншостевих соціалістів» (до якого притягнуто і «Св. Союз» амбітного й дезорієнтованого б. пос. П. Васинчука), обіцяючи йому свою «допомогу» там, де не буде виборчих виглядів для пепесівців. А при тому «кресові» пепесівці в дійсності тихенько підтримуватимуть єдиностайний польський виборчий фронт. Коли вони стали остеронь акції польського єпископату з одного боку та львівського і волинського воевод з другого, то лише про людське око, щоби дезорієнтувати наївних соціалістичних хвостів з «нац. меншостей».

Польська виборча акція йде двома шляхами: під прапором єдиностайного польського виборчого фронту з лістами, на які могли голосувати й інші народності та при допомозі підтримки старої хабірщини і насаджування нової у всіх віллінах.

А наше громадянство, — треба то без обидьяків підкреслити в цій переважній історичній хвилі, — виявляє жалюгідну картину повного розбиття, розвалу і розпорошення. Тоді, як польські відповідальні чинники, маючи державу й всі добра, які вона їм дає, пишуть отруту партійності, а щонайменше в цьому моменті усувають її, тоді як польські партії єдиностайно, скріплюються до єдиного фронту проти нашого народу, — ми бачимо в собі найчужовищніші вілліни і картоваті нарости особистого амбіціонізму і партійності. Єдиностайність, що поборює нам страшенні наслідки, якщо в останній хвилі не опам'ятаємося.

А створення єдиностайного польського виборчого блоку на Зах. Україні і насаджування хабірщини всіх віллін повинно бути грізним попередженням для всіх відповідальних українських клас, для всіх організацій, для всіх їх керівників. Нашою відповіддю на польську акцію повинно бути створення єдиностайного українського національного виборчого фронту на найширшій основі, щоби польському блоку протиставити єдиностайний український блок. В моменті, коли на Зах. Україні єдиностайна польська земельна магнатерія фабрикари, купці, урядовці, ремісники, хабірщини, більші, менші і зовсім дрібні та польське робітництво, рахуючи ще й на україн. голоси, ми народ селян, робітників і трудової інтелігенції повинні стати в одну дисципліновану виборчу лаву, в одну виборчу — так скажемо — партію. Це є вимога і наш халі. Хто робить наперекір цьому наказові той працює ad maiorem gloriam наших національних представників, той є Геростратом, що нищить святиню національної єдності, той бере на себе важку відповідальність перед народом й його грядучими поколіннями.

Всі українські діти до української школи! Хто мине свою річку циною і покладе витину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

За океаном.

З діяльності Об'єднання

З Нью-Йорської «Свободи» довідуємося, що Об'єднання українських національних організацій в Америці вислало знову як дальшу жертву для потерпілих від повені в старім краю суму 4.000 ам. доларів. Разом вислало досі Об'єднання на руки Українського Центрального Комітету у Львові на згадану цілю 10.650 доларів. Збіркова акція на жертви повені в Галичині ведеться в Америці інтензивно даліше. В місяці листопаді п. р. мало Об'єднання 10.032.09 доларів приходу. З тої суми вислано: для потерпілих від повені у старому краю (двома наворотами) 7.000 доларів, для українських інвалідів (по половині на допомогу інвалідам і Дім інвалідів) 700 дол., на Рідну Школу 800 дол., на політичних в'язнів 300 дол., на Т-во «Просвіта» у Львові 160 дол., на краєву пресу 125 дол., на ремісничу бурсу у Львові 100 дол., на сироти 100 дол., письменникам 50 дол., Т-ву «Луг» у Львові 50 дол., на будову захисту для письменників і журналістів 50 дол. Решта дрібніші посилаки.

Як організують поміч для потерпілих від повені.

Під заголовком «Український Леп» в Ньюарку, Н. Дж. читаємо в «Свободі»: В суботу, дня 3 го грудня 1927 р., в год. 8 30 з ранку 300 українських жінок та дівчат з півками в руках збирали жертви на поміч поводакам у старім краю. Всі сходяться до галі, де була українська греко-кат. церква під ч. 249 Корт Ст. Там кожна колекторка отримує півшку, ленту і відзнаки. Там вказує їй місце, де має збирати. Обов'язком кожного українця в Ньюарку подати, щоби в той день ні одна жінка чи дівчина не лишилася дома. Всі з півками на вулиці. Такі «українські дні», на яких українські жінки збирають прилюдно латки на потерпілих від повені за дозволом міської влади, відбуваються по численних американських містах.

Сумне явище.

Сумне явище серед нашої заокеанської еміграції — це зав'язата, небережлива в засобах боротьба на церковно-релігійному полі, що ведеться там наче в середньовіччю. Зокрема різка, затяжна боротьба на стала в лоні греко-кат. церкви, про що ми свого часу писали докладніше. Ніщо не спиняє обох сторін: прихильників і противників єп. Богачевського, від рішучих, некультурних засобів боротьби, ніщо не вказує на те, що ця безглузда боротьба скоро покинеться. З зав'язанням, гідним ліпшої справи, поборуються обі сторони безпощадно на вічах і зборах, а також у пресі, так, якби не мали чого кращого до роботи. В «Свободі» з 1. грудня п. р. помістив «Церковний Комітет оборони греко-кат. церкви в Америці» (за підписами Т. Гриця і М. Дармограя) новий комунікат, з якого довідуємося, що цей комітет продовжує дальше свою акцію проти єп. Богачевського. Між ін. проти єп. Богачевського нового комітету заповідає скликання нового церковного конгресу (найдалше до трьох місяців), на яким має бути остаточно вирішена доля української гр. кат. церкви в Америці. В

II

ЛЮТОГО

БАЛЬ МЕДИКІВ

50. на будову українського шпиталю.

яким напрямі вона буде „вирішена“. Можна догадуватися. Але чи таке вирішення справи принесе користь українській еміграції, яка була досі остільки суцільною, оскільки держалася ціпкої організації гр.-кат. церкви, можна щонайменше сумніватися. Ми думаємо, що не реалістичне розбиття лави тільки до того, що наша маса в Америці розпавшася без ніякого опору, легко і скоро в американським морю і пропаде в ньому безслідно. Чи того хотять ініціатори нового конгресу, отже й ініціатори дальшої боротьби, дальшого розбивання наших і так невеликих, до того сильно розпоронених сил?

Особисті вісти.

Канадські часописи подають, що гр. Ф. Т. Гаврилюка, відомого й діяльного канадського українця, що досі тимчасово урядував як інспектор публичних шкіл в окрузі Роттер, перепосено на постійну інспекторську посаду в канонських окрузі, в Саскчевані, в якому живе товарише число українських фермерів. — З тих же газет довідуюся, що проф. Іван Боберський, колишній організатор нашого „Сокола“, який працює тепер як урядовець корабельної компанії у Вінніпегу, виїжджає в коротку подорож з доручення своєї компанії до Галичини.

Зміна шкільного куратора.

(Стаття надіслана.)

По трагічній смерті д-ра Собіньського став шкільним куратором у Львові д-р Рімер з Познанщини. Була це людина без сумніву інтелігентна й енергійна, а вийшовши з німецької школи мала й деяке почуття законності. В нормальних політичних відносинах і на чистопольській території сподівалися на нього з великою надією. У Львові виявився його прихильник тільки тим, що в часі його урядування масове перенесення української учительства на польську територію відбулося, хоч правда, що він вже й не мав його переносити. Як чужинець по тій і не розумів наших відносин, а через те поглядав на односторонніх інформувачів інших членів Кураторії, що мали теоретичну практику в шкільній політиці. Наслідком того традиційної шкільної політики не припинив. В часописах потувалося, кілька українських народних шкіл переміщено в цьому часі через всякі алогізми на утворювальні або чистопольські школи. Але ми вважаємо, що подалі нашою пресою урядові цифри не віддають далеко всього, що в дійсності

відбулося. Миж знаємо, що від початку польської управи нашими школами, започаткованими від 60 років, не позначився ніколи сплеск шкільної, що викликав би котрі з тих польських і котрі українські. Через те й не знав ніхто напевно, який є характер кожної школи. Такою неточністю дається різним типам свободи переміщувати самовільно українські школи на польські. Знаменне те й те, що коли які єврейські громади постійно за українську школу, то намагається й нарочно польських учителів, щоб своє діло робили. Велавлені повітові (польські) інспектори аналізували всі дороги, що ведуть до польонізації. Таким чином польонізація нашого шкільництва за урядування Рімера правильно продовжувалася.

Ми львівляни дожили в цім часі до особливих благодатей, яких навіть до влади Габсбургів не мали. І так почали в нас в цім році заходами відомого мінтатора Сосницького (випрохочення) закривати однієї в державі гуманістичній українській відділі, що від 9 років існувала при академічній гімназії і давала нашій молоді змогу приготуватися до технічних і других практичних заводів. Далеко зазнали ми ще й того, що з півної однієї народної школи у Львові перетворено педагогічну школу старішої учительської сили до польських шкіл, а призначено туди провінційні польські сили. Це переломні випрохочення шкільники зі злогобою цілю, щоб нашу школу ослабити і зникнути. Куратор Рімер потвердив це діло. Це один заміт піднесено в останній часі проти уступаючого куратора, а саме: призначення урядовцем однієї української гімназії людини, проти якої було все українське громадянство. Ця помінація мала чистоту політичну мету і таким чином влада підпорядковувалася виховання української молоді політиці.

Д-р Рімер уступив по році зі свого становища не зі службових причин, але тому, що не відповідав політичним намірам пануючої нині саванійної групи. Про його наслідника Пилицького мав висказатися міністер освіти, що він дозволить українцям. Однак ми не віддаємося піяним ілюзіям і віримо, що від зміни людини на становищі куратора Львівської Шкільної Округи в шкільній політиці нічого не зміниться. Новий куратор не буде як чужинець визнаватися з тутешніх відносин і буде вести політику, яка стане вислідом його теоретичного „правильного і практичного“ в шкільній політиці до українських шкіл округу.

Вирішати не стало в Кураторії деяких маркантишних представників польонізації українського шкільництва (Гайдука, Петролика і ін.), але остали й односторонні, котрі не викликує давних методів і не спростовується традиції. Для нашого устроювання підносять верах дехто, що ми

маємо в Кураторії трьох українських мінтаторів, що можуть наших справ боронити. Але таке говорення різне кинути. Бо ми давно знаємо, що в Кураторії обов'язує правило, що українські мінтатори мають свої спеціальні ресорти і в інших відділах не сміють втручатися. Зокрема віддано все народне шкільництво повністю під верховну керу польських інспекторів, котрі орудують нашими школами, як самі хотять. Давно існували в Раді Шкільній Красній автономні члени, котрі мали право в справах наших шкіл збирати голос. Нині називається в такім положенні, що українська суспільність не має в найважливішій ділянці свого життя, в шкільництві, ніякого голосу. А тим самим робить там з нашою школою, що хочуть.

В. Я.

ПРАКТИЧНІ ДІАГРАМИ НА ЯВНИКУ
Як купити на суку, блискавки, столові гарнітури, хустки до носа, пласкі поручки фірма АНТІН УВЕРД
Львів, вул. Галицька 10. Філія в Тернополі, Львові, Стрию, Чорткові, Івано-Франківську.

Найближчі завдання в галузі піднесення сільсько-господарської продукції.

VIII. Сільсько-господарська кооперація.

Трудно піднести продуктивність якоїсь галузі господарства, якщо нема економічних промоторів для того, якщо нема збуту, попиту, високих цін. Під тим оглядом ніби то одну галузь сільського господарства вдалося зрушити з місця. Говорю про молочне господарство. Наша молочарська кооперація росте кількістю і якістю! Остатється лише побажати, щоб вона якнайшвидше реалізувалася на всі українські землі, щоб якнайшвидше з'явилися філії „Молосоюзу“ на Волині, Поліссі, Півдні, Холмщині і в Карпатах. Остатється побажати, щоб найшвидше вродилося у Львові чи біля нього школа техніків молочарства, щоб розпочалася акція для контролю годівлі і продуктивності худоби та вибір найпродуктивніших молочних тварин.

Другою галузю с.-г. кооперації, яка має всі дані для розвитку на наших землях — є птахівнича кооперація. Зі всіх тваринних продуктів яйце найбільш витревалі і найпридатніші до перевозки продукт. Капітал в птахівництві обертається з усіх галузок сільського господарства найшвидше і дає найбільший відсоток. Людської праці ця галузь господарства вимагає дуже багато, і працю ту добре оплачує.

Лише потрібні відповідні знання й організація. Тому утворення ос-

редка птахівничої кооперації, штату інструкторів птахівництва та птахівничої кооперації, школи для підготовки таких інструкторів — все це рахують так само нарівні з іншими, як і справи молочарської кооперації.

З різничих галузок потребує кооперування справа збуту насіння конюшини і хмелю, картоплі, саванни та огородини в деяких районах. Тут мабуть треба починати з підготовки персоналу, інструкторів, курсів.

При дальшій праці треба звернути особливу увагу на контрахування за рік — два наперед з видачкою під продукції авансів. Як при купівлі, так і при контрахуванні, розплата мусить вестися не лише за кількість а й за якість продукту, а населення про це заздалегідь повинно бути попереджене. Такий метод прибутку с.-г. продуктів у кооперативних підприємствах скріпив би позицію агронома і збільшив би потребу в його порадах.

Розвиток і поліпшення с.-г. кооперації вважаю прямим обов'язком „Сільського Господаря“ і гадаю, що план кооперування українського сільського господарства вже розроблений.

IX. Сільсько-господарський кредит.

Як позначено не була б реорганізація господарства — майже завжди вимагає вона вкладу капіталу в господарство. А між тим добути капітал, добути якусь позичку господарству українцям наразі дуже важко. І тут можна порадити такі заходи:

1. Кооперування засобів виробництва — перетворення організації машинних товариств, зернозбиральних кооперативних пунктів, заведення громадських бугайів, кнурів і т. д., що без сумніву викличе велике заощадження коштів; 2) Економія в асортименті виробництва, зокрема звернення уваги на ті машини і матеріали, які підносять продуктивність господарства — сажалки, борони, сіялки, трієри, штучне утворювання насіння і по можливості повна ігноранція тих витрат, які лише злегчують чи опалюють працю, або роблять її приємнішою, наприклад: комора, молотарка, сінокосилка, кіпці граблі і т. інш. 3) Асортимент засобів виробництва, щоб забезпечити себе від повної втрати капіталу під час пожежі і т. п. випадків; 4) Кооперування грошового кредиту — зокрема масове приступлення господарів до кредитових, ощадно-позичкових і т. под. товариств, а останні до кооперативних союзов, шукати знов до своєї господарчої централі.

В останніх часах організації Банку Рільничого в Польщі ніби має об'єднати не тільки питання — кредитування селянських господарств, але покласти великих наліз на

Михайло Островерха.

Свято Амвросія.

Нариси з профілю

I.

Січе дрібний, нудний, льомбардський дощ.

Вулиця Лянцоне, що веде на майдан св. Амвросія, звичайно така тиха, самотня, — сьогодні оживлена. Сюди й туди скорою холодо вештаються мешканці. При виході вулиці на майдан стоїть старенька бабуса з розложеними метрами на руках і рухом ізомлених очей припрошує покупця. Далі — припертий до одвірка брами старої кам'яниці стоїть довгий, худий мушкетер. В його на пальцях обох рук засяєні панянки, блазні, малюки — всі скачуть.

Майдан заставлений рундуками, столиками, візками. Між ними снують лінійно, бездушно, наче в унісон дощеві, люди. Одні поринають, інші висинають у цій метушні ярмарочної гаміри. Ще інші пригинаються якості, цінам товарів. А всього тут є подостатком. Можна дешево здобути теплу овечину, че-

ревики, золоту чи рожеву рибку в шклянці, яка — сердега! — кидається на всі боки, щоб вирватися від людини. Можна здобути дешевеньку дошесті, каштани печені й сирі, насичені на довгих мотузках, „Боже-ственну Комедію“ Данто, „Поезію“ Леопарді, „Про куховарство“, філії, опери — „Сивільський Цирюлик“ Россіні традиційно мусить бути на столиках — ярину, овочі, відпустові солодощі. І стоять посумнілі на холодному дощі рожі, фіялки, гвоздики, мімози, притулені до себе: ждуть купців...

Вереск торгу стає сильнішим, як дощова нудьга. Час до часу серединою майдану проходять трамваї. В інших частях міста, по головних вулицях, між спішучими, затурбованими мешканцями ця „18“ гонить по своїй дорозі, як очайдука. А тут проходить сонучи, якимсь ніби ніяково, тихцем, майже непомітно.

II.

Раз у рік мілянець приходить у що колись-колись рухливий частину міста, до базиліки св. Амвросія. Приходить до святині, в якій великий муж, громадянин, проповідник віри Христа, захисник пригноблених і понижених, батько вбогих — Амвросій проповідував, організував

політично й релігійно мілянців. Їх прадіди так були полюбляли силу духа, відвагу, його хист, що вибрали його своїм єпископом, хоч він іще не був хрещеним.

Бачучи упадок Риму, рішив він створити зі свого міста Міляно, якого був гувернером, столицю світа, заступити Рим. Міляно, в якому імператор Константин Великий у р. 313 видав едикт про свободу релігії й науки християн, мав до цього першешство.

Амвросій не вагається і в ім'я свого міста являється перед імператором Теодозієм, як мистик ображеної моралі і справедливості коначного Риму. Зручно добуває від папи римського конституцію і майже незалежність для мілянської дієцезії, якої сліди в образі й формі збережені в дечому по нинішній день.

Колиж перші церкви в місті стали осередками релігійної боротьби між аріянами й ортодоксами, він боронить зазавто й уміло справжні основи віри християн. Були це часи, для нас тепер романтичні, коли єпископ носив не тільки корону й жезл, а й важкий сталевий меч.

Маючи за собою певність і віру, любов і відданість мілянцям, як щирій і строгій проповідник і послідовник навчань Христа, Амвросій

сміливо стає на порозі своєї церкви й загрожує вступ до неї імператорові Теодозієві Вел., який у Тесалоні вгубив у пень мешканців. Тим примушує імператора, занятого католиком, прилюдно визнати свою вину, каятися і покоритися.

Праця Амвросія на полі релігійно-громадянському, політичному заважала дуже на долі Італії. А як отець церкви — мав своїми науками великий вплив на весь християнський світ.

III.

Базиліка св. Амвросія заснована ним же в 386 р. Вона византийського стилю і в поході віків збагачувалася й нищилася — сьогодні вона відбудувалася ненаве в затишну західну частину міста. Життя, що тут кипіло, наче стомилось: час випередив його, перебираючи зміст його у свою форму і лише оте минуле немичним поза собою, за високими мурами кам'яниці, за фабриками.

Широкі передсілки, вибудовані в IX в. за часів архієпископа Ансгерта до Біяссено, своєю суворістю і простором пригадують давню ала-мину. Стопи, яких капітал і кривизна, прикрашені диваками, казками фігурами заїрає і росте; до них пригадують нам душу давнини

Банк Різничий газет не тільки не чужий, але й незрозумілий, бо з нього ніхто не матиме ніякої користі! Інша річ, що обов'язком наших різничів долатися зменшенню і об'єднанню с. р. кредитів для наших газет, а крім того шукати кредитів по сусідніх державах. Гадаю, що здобути грошовий кредит буде трудно, але здобути товарний кредит (Варенкредіт), оскільки мені відомо, в Західній Європі досить легко. Так, деякі великі машинові фірми, фабрики штучних утворюють дуже швидко можливість наведення безпосередніх стосунків з українськими кооперативами по "Бік Збігуча та Даністра". Якщо місцеві фірми занадто утиснуть наші кооперативи щодо цін, якості виробів і умов розплати, то в повна можливість обійтися без них місцевих фірм і без їх виробів. Лише для цього треба повної консолідації наших кооперативних організацій, повної централізації справи, певної дисципліни і відкриття кооперативних агентур у великих осередках: Львові, Берліні, Празі. Наш "Центробанк" у Львові, треба надіятися, з цим завданням справиться.

Агр. Віктор Доманицький.

Пед-виборчий пух.

Збори українців м. Львова в справі виборів.

Народна Організація м. Львова склала на день 22-го грудня ц. р. Збори своїх членів з цілю вибору українського народного виборчого Комітету на місто Львів. — Збори отворив голова Н. О. У. м. Львова дир. Амброз Березовський, якого зібранні вибрали предсідником Зборів. На заступника предсідника Зборів вибрано гом. Лаврова а на секретаря гом. Ерстенюка. Після о. прад. Л. Куніцький вголосив реферат про потребу створення українського народного виборчого комітету для переведення вибору українського національного кандидата з міста Львова. Після оживленої дискусії, в якій брали участь д-р Ол. Марічак, а також Бертош, Карпак, Стефан, Галибей, Ігнат о. прад. Куніцький та ін. вибрано на пропозицію комісії-матки Укр. Нар. Виборчий Комітет з складом з 100 членів і Екзекутиву з складом з 25 членів. По виборі Комітету і Екзекутиви ухвалено резолюції, які постановляють взяти участь у виборах до союму і сенату та назначити укр. національного кандидата на місто Львів. Одночасно в резолюціях унормовано функції Виборчого Комітету і відзано населення до складання на виборчий фонд.

Що треба знати українськом. виборцям.

Про виборчі списки і рекламачі.

Дня 2-го січня 1928. р. районні комісії виложать до публічного перегляду списки виборців, що є управлені до голосування в даному районі. Списки мають бути вилічені до 15-го січня включно.

Закон постановляє, що: 1) списки мають бути вилічені в локалі районної комісії шоденно через 6 годин і то в такім часі, щоб всі виборці могли їх переглядати; 2) Переглядати списки можна кожному, як також можна робити виписки і витяги; 3) Районна комісія мусить оповістити публічно про урядові години.

В кожній громаді мусить завчасу заступитися український національний виборчий комітет, який:

1) починаючи від 2-го січня перевіряє списки виборців; 2) Якщо когось з українських виборців не втягнуто до списку, комітетові мусить подати, щоб поминений виборець вніс рекламачію до районної комісії найдає до 16-го (але краще скорше, чим в останній день); 3) Якщо поминеного виборця немає на місці або з інших причин він не може внести рекламачію, мусить внести таку рекламачію хто небудь з комітетових; 4) Якщо в списках до союму, чи до сенату й поміщено неуправлених до голосування, себто таких, що не сійчили до дня 4-го листопада 21 років, або що зайшли до села по 4-ім листопада ц. р. (в соймових списках), чи в сенаторських списках таких, що до дня 4-го листопада 1927 р. не окінчили 30 літ, або що зайшли до села по 4-ім листопаді 1926. р. оглядно були карені карою, що відбирає виборцеві право голосування, то проти таких осіб — комітетові мусить внести до 16-го січня рекламачію до обводової комісії.

В котрому селі не створиться виборчий комітет ізза байдужности виборців, там мусить про те все подати свідомий громадянин — виборець, якому лежить на серці добро українського народу.

Рекламачію можна вносити або на письмі, або устно. Устно в той спосіб, що в урядових годинах приходиться до районної комісії і рекламачію диктується до протоколу урядуючому членові комісії. Письменно в такій формі: До Районної (обводової) Виборчої комісії в... (ім'я і прізвище)... замешкалий в громаді... повіту... просить Комісію поминити його (або когось другого) на списку виборців до союму (сенату) громади... тому, що йому прислугоє право вибирання на тій підставі: (тут навести аргументи, на підставі котрих належить право вибирання).

Зволить проте Обводова Виборча Комісія умістити (того а того) в списку ви-

борців до (союму, сенату) в громаді... Місцевість, ант... 1927 р. ім'я, прізвище та точна адреса того, що вносить рекламачію.

Проти відомовного рішення Районної Виборчої Комісії треба внести жалобу до Окружної Виборчої Комісії. Жалобу слід вносити на протязі трьох днів від доручення, оглядно оголошення рішення Районної Комісії. Жалоби слід вносити через Районну Комісію.

Всі письма належить писати по українськи. Тільки на Холмщині, Підляшші і Лемківщині треба писати по польськи. Доповнювання списків і вношення рекламачію — це найважливіший обов'язок в передвиборчому часі. Виповніть його солідно! — Секретаріат Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

До давніх мистецьких форм.

Посвячення іконостасу в каплиці Духовної Семинарії.

Гр-кат. Духовна Семинарія у Львові, що має за собою таку гарну сторінку в українській історії, святкувала 18. ц. м. подвійне свято: день іменни митр. Андрія Шептицького і посвячення іконостасу в своїй каплиці — ксьм. проф. Петра Холодного а дозота артиста Андрия Коверка. На святі, що відбулося в 12 год. в полудне, зібралося під проводом митрополита, єпископа нападільських українців Будки й о. архипресвітера Ол. Бачинського славне все наше духовенство зі Львова і численний збір передової української інтелігенції.

Свято зачалось кантатою (Ф. Циммера), яку відспівав хор питомців. Після виступів з привітним словом о. ректор д-р Салій, що з своїм промові підніс великі заслуги митрополита в нашому національно-культурному і церковному житті. Зокрема промовець підкреслював вагу заснованого митроп. Шептицьким Національного Музею для цілої нації. Мистецькі зразки і скрби того Музею послужили між ін. і обом нашим артистам неодноразово в часі їх праці біля іконостасу в каплиці Дух. Семинарії. Від часу оснування Нап. Музею наша стара византийська ікона зі всім своїм багатством колорів, зі своєю ніжністю, а передовсім оригінальністю, добула собі знову належну їй справедливо пошану на нашій землі. А привернув цю пошану й любов до давньої нашої ікони, віднови її культ на наших землях саме митр. Шептицький своїми книжними дарами на Музей і своїми невисушеними заходами в напрямі збагачення в нашому Музею відділу старих ікон. Щирим побажанням, щоб митр. Шептицький дожив того часу, коли наша ікона занемає по всій великій Українській Землі, закінчить о. ректор свою промову.

З черги хор питомців відспівав псалом Бортнянського "Сей день, єгоже сотвори Господь", після чого митрополит в асистії єп. Будки й о. архипресвітера Бачинського та численного духовенства довершив чин посвячення і благословення нового іконостасу, піднесеного і живога. Іконостас у византийському стилі, з оригінальним добром фарб та образів і з чисто східними "дарськими воротами", робить дуже гарне враження для ока. Для обох артистів була тут немала трудність з уваги на дуже низьку, зате довжину салю; що трудність вони щасливо поборили. Іконостас має безперечно високу мистецьку вартість, так само значну вартість представляє новий живопис, кований з широго срібла, уфундований за гроші, привезені митрополитом з Риму. (Про ці мистецькі надбання Дух. Семинарії постраждає помістити в найближчих днях статтю знавця-фахівця).

Після благословення іконостасу, піднесеного і живога хор відспівав іще "Блаженні люди" Бортнянського, а зкінчив згодом історією митрополитом, єп. Будки, о. архипресвітера Бачинського, обох артистів і всім зібраним. Жаль лише, що швидкий хор питомців ні добром голосів, ні виконанням співаних творів, ні — це вже найменше — своїми солістами не нагадає нічим колишнього хорів питомців Дух. Семинарії, що славили в цілому краю, а навіть поза його межами. А при добрій волі навіть з того голосового матеріалу, який є під руками, можна би викласти більше краси і гармонії! І Н

Бліпницію — недокоронність усього, віджиливаючо, побуджує апетит, неопілений серце для реконвалесцентів

М-ра Кшиштофорського, вино хімово-калізне на єспанській мадагаскар. До паб'уття у всіх аптеках і догоспеліях. Ціна за фла. 475 зол., пів 240. У власні й інтереси жодати вироблює М-ра Кшиштофорського вино хімово-калізне Laboratorium chem.-farm. Mr. M. Kszysztoforaki Tarnow. 12-7

Відгуки дн.

На новий шлях.

Буває нерідко, що я думаю про торговельні справи. Найчастіше трапляється мені це, коли лежу в ліжку, в другій половині дня, даючи якесь авторський гонорар. Тоді мрію про те, як би то в добре був зробив, пішовши з малечку до торговлі і маючи нині кусок крамничку.

Встаю собі рано (трохи прикро, але виправдає себе переможець), відсуваю заміт і готово. Гості до тебе роєм, той за підтантою за тантим. Вибирають, торгуються, платять або беруть на кредит, віддають або й ні, — але інтерес іде, — прикрасно!

Не те, що в письменницькій фаху. Непишеш, видрукують, обіцяють заплатити, а по заплаті дві пари черевиків виходить. Раз не мають часу, раз не мають коши, раз не мають ні одного ні другого, з коши все те вже є, то нема того, хто виплатить. Одним словом: інтерес не йде.

Взявши все те під увагу, перейшов я від мрії до дій. Що — думаю — буду вічно тільки мріяти, тільки фантазією готуватися! Треба донебудь заціпитися, стати твердою ногою. Зібрав гроші до гроші і вписався в членів "Народної Торговлі". Тако мені прийшлося, бо треба було видати сім золотих як леду. Одначе не на дармо. Маю тепер універсальну книжочку, де чорне на білім стоїть не тільки моє ім'я і число 6484, але й таке: "заявлені та оплачені уділи і дописана дивіденда".

Дописано дивіденда!

Що за прикрасне слово! Що за богата обіцяючий вислів!

Тепер тільки що до чого, для собі до директорів!

— Скільки там мені належить дивіденд?

— Будь ласка, а скільки ви маєте оплачених уділів?

— Пять золотих.

— В такому разі, прошу дуже.

Числять, обраховують, дозують, віддають і врешті виплачують.

Це одно...

А друге — як я вже писав — найважчий у нас початок.

Коли я вже є членом, то хто зна, чи і в надійну раду не тече... А там — ех! може в яким небудь магазинчику, складі чи інше там...

Наліт і продавати міг би...

Став би собі чоловік за прилавком і тільки:

— Чим можу служити?

— Що більше?

— В тій хвили (як до газетів)

— В цьому мені (як до наддирекції).

Роботи не боюсь, але знаю, що не дуже прив би до українці не дуже вже так "Народної Торговлі" облагають. У жодя те дорожче і не багато гірше.

Кажуть, що "Торговля" проломилася соціальній моралі, що в Луцьку зложилася філія...

— Нарешті — подумав неодноразово.

— Можеб туди? — подумав я.

Ті, що подумали "нареши", — а цікавиту рацію, але чи в маю її зі "можеб туди"?

Здається ні...

Зачуваю, що до Луцька вислали наш сусід дуже метких директорів до свого "Колка", щоб "налаштувати" справу. Вони певно не покажуть труду... З другої сторони наше громадянство — хібаж воно не з тієї самої крові і кости?

Одному буде незручно, другому неприємно, третьому далеко, четвертому негідно, п'ятому неприязно, а декому — зовсім не.

Поміж ними — побачимо.

Поміж ними треба ждати. Розанеється іди, аргументи біля себе всіх українців — тоді подумую.

Зрештою може й не треба буде зі Львовом рухатися.

Свого часу ходили слухи, що "Народна Торговля" носить з наміром (знаменитий анекдот) відкрити свої крамничі в передмістях. Чутки припущали, але "Торговля" може й не поїде.

Кожний може з'єздити послом!
Якщо зацікавить вас діяльність Фіак у Фіак
Львів, Хорущина 11. І. п. Тел. 19-80

В. ШВАРЦ

На стінах під портиками видніють дуже полинялі фрески, які мають більше ліній, як коліру. Біля входних дверей до базилики бачиться добре заховані останки фресків льомбардської школи. Хвилинами з базилики чується сильні, широкі, повні згуки органу — *Maestoso*. Дуже полинялі фрески святих у своїй простоті асьок ніяково туляться до стіни: хотілиб мабуть мерщій зникнути зовсім.

В базилиці повно вірних, цікавих. Світало електрики заливає нутро святині. Архітектура її єдина в собі важку меланхолію византийщини і чужий біль готики. На троні з мармору, на якому сидів Амвросій, сидить старенький архієпископ базилики. Обабіч трону в пікврут — крилос. У вглибленні задньої стіни, над тронном і над крилосом, богата мозаїка: Христос на троні, по боках ангели. Мозаїка византийського стилю з IX. в. Аскетичне обличчя, в якого рисах бачиться запал, силу; в якому нема тієї ніжности, що руйнує людське життя, перетворює його в неміч, а в якому є одинокість: Борис! Тільки на те й живеш!...

Ліворуч масивна проповідальниця з мармору, з якої Амвросій голосив науку Христа. Ще далше наліво — ближче відкритих дверей —

стовп, на якому скручений вуж Мойсей. Подает легенда, що при кінці світа вуж засичить.

Престіл, над яким бачиться важкий балдахим, піддержуваний чотирьома стовпами, подарований архієпископом Анджіальбертом II. в IX. в., це багатство золототканнини, дорогих каміннів, емалі. Живий свідок тодішнього льомбардського різьбарства. Престіл поставлений так, що священник, співаючи Богослужбу, звернений обличчям до вірних. Останки амвросійської церковної автономії.

Молитва органів тремтить і відбивається в очах присутніх. На деяких стовпах вибаїдали, без руки чи без ноги, фрески святих — німецької школи. Вони заслухані в гомін святих, а світло електрики проникає їх різко зарисовані обличчя, їх широкі, добрі очі.

До престолу підходить старенький архієпископ: благословить вірних.

Дитина на руках матері втішено кричить у тишу вірних: *Mamma! Vedi là? Sant' Ambrogio!*

М. Лиско, 9. грудня 1927.

біля „Народної Торговлі“

укупно — слава ратни.